

pinéval, a költő *Brodskijéval*. Nemzetével érez, mikor elkészíti grafikai sorozatát az 1915-ös genocídium emlékére. Orosz és örmény kulturális hagyományok keverednek műveiben, hol egyik, hol másik hangsúlyosabb. Művészetének sokfélesége, mely a tradíciót korszerűséggel ötvözi, tulajdonképpen az ókort is magában rejti. I. Péter városának reneszansza, a 18. századi klasszicizmus ugyanis antik előképeket követett. Levon Lazarjev úgy mai szobrász, hogy mindezt alázattal és tisztelettel, de a mű témájának és saját művészi alkatának, vérmérsékletének megfelelően átformálja. Ezáltal utánozhatatlanul egyénivé válik alkotása, melyből árad a klasszikusok ismerete, értékrendjük és korunk. Ehhez természetesen az ő tehetsége szükséges.

A szobrász pályájának néhány kiváló és jellemző darabjáról szólok röviden: az *Orbelli síremlékek* az Ermitázs örmény származású igazgatójának, a neves tudós, akadémikusnak állítanak emléket. A tufából és gránitból faragott munka anyagával is utal az elhunyt származására. Ez a Szentpétervárott álló mű -1963-ból- egy hagyományosabb szemléletet tükröz, míg a szülőföldön található kompozíció *Orpheus* alakja egy modernebb fölfogású, szabadabb értelmezésű plasztika. A klasszicista építész, *Kvarengi* megmintázásakor a karakter visszaadására összpontosított, létrehozva egy klasszikus léptékű, ugyanakkor modern mellszobrot. A mű 1967-es keltezésű. *Gambarjan* zongoraművészről szoborportréja -1969-ből- jellegzetes örmény arcra árulkodik. A tipikus szemeket kiemelő bronz munka az Örmény Képtár tulajdona. *Komitasz* az örmény zene egyik legkiválóbb egyénisége volt. Népzene gyűjtött, egyházi kórust vezényelt. Munkássága az örmény etnográfia és a klasszikus örmény zene szempontjából alapvető. Több mint 3000 dalt gyűjtött, foglalkozott liturgikus zenével, ezekről írásokat is közre adott. 1910-ben Konstantinápolyba költözött, s az örményüldözések hatására -öt magát is megkínózták- elméje elborult. Az Örmény Képtár tulajdonában lévő plasztikán a portrészerűség dominál, míg az Orosz Múzeum anyagában található megrendítően áll előttünk a tébolyult mester. Lazarjev a lelki jellemzés csúcán jár, alkotásán nemcsak a zeneszerző, de egész népe tragédiája tükröződik. *Puskin* szinte maszkoszerű arca, akár egy lenyomat áll előttünk. Időtlenségének is jelképe, de a lélek és külvilág konfliktusára is utal a művész. *Dosztojevszkij* pszichológizáló alkata, belső vívódásai, vallási átszellemültsége, énjének lényege összpontosulnak Lazarjev keze nyomán. Ugyanakkor a külső hasonlóságot is megtartja. Csak néhányat említek még a remekbe sikerült nagy orosz alkotók "galériájából": *Tolsztoj, Gyagilev, Szolzsenyicin, Gogol, Rajkin, Tovsztonogov*, de *Picasso* is megtalálható benne.

Mindkét alkotó, (*Z. Arszakunyi és L. Lazarjev*) s egyben valamennyi örmény hitvallását *Szárján* fogalmazta meg, befejezéséért őt idézem: "A föld egy eleven lény, lelke van. Hazai föld nélkül lehetetlen a lelkére bukkanni. A föld szíve az ember szívében dobog. Minden e szívben kezdődik."

Benedek Katalin

Beszámoló az 1998 április 16-án tartott klubdélutánról

Mottó

A szeretet hosszútűrő, kegyes, a szeretet nem irigykedik, a szeretet nem kérkedik, nem fuvalkodik fel. Nem cselekszik éktelenül, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem rója fel a gonoszt, nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal, mindent elfedez, mindent hisz, mindent remél, mindent eltűr.

Biblia (Pál T. levele a korinthusbeliekhez)

Kedves Barátom !

Kértél, hogy számoljak be a legutóbbi klubnapunkról, mert nem tudsz eljönni. Nehéz feladatot róttál rám. Nem is tudom, hol kezdjem. Talán legjobb lesz, ha az elején.

Háziasszonyunk, Sarolta asszony mottója és bevezetője után páter Fidél egy rendkívül érdekes előadást tartott a torinói halotti lepelről, kiemelve annak örmény vonatkozását. Úgy-e nem tudtál arról, hogy a lepel Edessába került I. Abgár örmény királyhoz, akit kigyógyított a leprából. El kell olvasnod a könyvet !

A sok feltett kérdés után Gál Emese kedves hangja üdített fel. Néhány népdalt és virágéneket énekelt nekünk.

Ezután Sarolta asszony a XX. század legnagyobb népirtásáról, az örmény genocídiumról emlékezett meg, amely egyes becslések szerint 2,5 millió örmény elpusztítását eredményezte. Megdöbbentő adatokat említett s mindezekért a törökök a mai napig nem követték meg az örményeket ! Majd erre emlékezve - a nála megszokott avatott tolmácsolásban - örmény költők verseit adta elő. A verseket Simay Gergely fordította. Ezt követően ismét Gál Emese énekelt.

Nagy érdeklődéssel vártuk Dr. Száva Tibor beszámolóját a csikszépvizi Isaak-Száva család krónikájáról. Évekig tartó kutatással és kitartó munkával állította össze a család szerteágazó történetét.

Nagyon sok kérdést kapott, amelyekre szívélyesen, közvetlen hangon és részletesen válaszolt. Nagyon sok család irata került a kezébe, amelyeket részben fel is használt. Mindenkit arra buzdított, hogy fogjon hasonló munkába, mert - mint hangsúlyozta - Erdélyben minden leírt magyar szóra szükség van. De - és ezt is a lelkünkre kötötte -, soha ne szöbeszédre hallgassunk, csak az okmányok alapján szabad dolgozni !

Sajnálhatod, hogy elmulasztottad ezt az összejövotelt, amely vidám beszélgetésekkel, jó hangulatban alig-alig akart végetérni.

Rétháti Kövér Ilona

